

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग पाच

वर्ष २ अंक ९]

सोमवार, एप्रिल ४, २०१६/चैत्र १५, शके १९३८

[पृष्ठे ४, किंमत : रुपये २६.००

असाधारण क्रमांक १५

प्राधिकृत प्रकाशन

महाराष्ट्र विधानसभेत व महाराष्ट्र विधानपरिषदेत सादर केलेली विधेयके.

महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालय

महाराष्ट्र विधानसभेत दिनांक ४ एप्रिल २०१६ रोजी पुरःस्थापित करण्यात आलेले खालील विधेयक, महाराष्ट्र विधानसभा नियम ११६ अन्वये प्रसिद्ध करण्यात येत आहे :—

L. A. BILL No. XIV OF 2016.

A BILL

FURTHER TO AMEND THE MAHARASHTRA LAND REVENUE
CODE, 1966.

सन २०१६ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक १४.

महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ यात आणखी सुधारणा करण्यासाठी विधेयक.

१९६६ चा **ज्याअर्थी**, यात यापुढे दिलेल्या प्रयोजनांसाठी, महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ यात आणखी
महा. ४१. सुधारणा करणे इष्ट आहे ; **त्याअर्थी**, भारतीय गणराज्याच्या सदुसष्टाव्या वर्षी, याद्वारे, पुढील अधिनियम करण्यात
येत आहे :—

१. या अधिनियमास, महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (दुसरी सुधारणा) अधिनियम, २०१६ असे संक्षिप्त नाव.
म्हणावे.

(१)

सन १९६६ चा
महाराष्ट्र
अधिनियम क्रमांक
४१ यांमध्ये
कलम २९अ
समाविष्ट करणे.

विवक्षित
शासनाच्या
जमिनीच्या
भोगवट्यांचे
रूपांतरण.

२. महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ याच्या कलम २९ नंतर, पुढील कलम समाविष्ट करण्यात येईल :—

१९६६ चा
महा. ४१.

“ २९अ. कलमे २०, ३१, ३५ व ३८ यांमध्ये काहीही अंतर्भूत केलेले असले तरी, परंतु, महाराष्ट्र १९४८ चा
कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, हैदराबाद कुळवहिवाट व शेतजमीन अधिनियम, १९५०, महाराष्ट्र ६७.
परगणा व कुळकर्णी वतने (नाहीशी करण्याबाबत) अधिनियम, महाराष्ट्र (समाजास उपयुक्त) सेवा इनामे १९५० चा
रद्द करण्याबाबत अधिनियम, हैदराबाद इनामे रोख अनुदाने रद्द करण्याबाबत अधिनियम, १९५४, महाराष्ट्र १९५० चा
विलीन प्रदेश किरकोळ दुमाला वहिवाटी नाहिशा करण्याबाबत अधिनियम, १९५५, महाराष्ट्र कुळवहिवाट २१.
व शेतजमीन (विदर्भ प्रदेश) अधिनियम, महाराष्ट्र गावांची कनिष्ठ वतने नाहीशी करण्याबाबतचा अधिनियम, १९५३ चा
महाराष्ट्र शेतजमीन (जमीन धारणेची कमाल मर्यादा) अधिनियम, १९६१ आणि महाराष्ट्र मुलकी पाटील (पद ७०.
रद्द करणे) अधिनियम, १९६२ यांमध्ये अन्यथा तरतूद केलेली असेल त्याव्यतिरिक्त, शासनाने, वर्ग-दोनच्या १९५५ चा
भोगवट्यावर किंवा पट्टेदारी हक्कांवर दिलेल्या जमिनीच्या विभिन्न प्रवर्गांच्या बाबतीत विहित केलेला संबंधित १९५८ चा
सक्षम महसूल प्राधिकारी, विहित करण्यात येईल अशा वर्ग-दोनच्या भोगवट्यावर किंवा पट्टेदारी हक्कांवर १९५९ चा
दिलेल्या जमिनीच्या प्रवर्गांतील कोणत्याही जमिनीचा भोगवटा, जमिनीच्या विभिन्न प्रवर्गांसाठी विहित करण्यात १९६१ चा
येईल असे रूपांतरण अधिमूल्य भरल्यावर आणि विहित करण्यात येईल अशी कार्यपद्धती अनुसरून आणि १९६२ चा
विहित करण्यात येतील अशा अटी व शर्तीच्या अधीन राहून, वर्ग एकच्या भोगवट्यात रूपांतरित करू ३५.
शकेल.”.

उद्देश व कारणे यांचे निवेदन.

महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ (१९६६ चा महा. ४१) याच्या कलम २९ मध्ये, भोगवटादार-वर्ग एक, भोगवटादार-वर्ग दोन आणि शासकीय पट्टेदार म्हणून राज्याकडून जमीन धारण करणाऱ्या व्यक्तींच्या वर्गाचे वर्णन आहे.

शासकीय जमिनी या, सर्वसाधारणपणे भोगवटादार-वर्ग दोन म्हणून किंवा पट्ट्याने विविध व्यक्ती किंवा संस्था यांना दिल्या जातात. महाराष्ट्र शेतजमीन (जमीन धारणेची कमाल मर्यादा) अधिनियम, १९६१ अन्वये अतिरिक्त जमिनी म्हणून घोषित केलेल्या जमिनी आणि इतर विविध अधिनियमांअन्वये दिलेल्या जमिनीदेखील भोगवटादार-वर्ग दोन भूधारणेवर दिल्या जातात.

अशा जमिनींच्या हस्तांतरणासाठी किंवा त्यांच्या वापरातील बदलासाठी संबंधित कायद्याखालील सक्षम महसूल प्राधिकाऱ्याची परवानगी घेण्याची आवश्यकता असते. त्या बदल्यात पुष्कळदा नजराणा किंवा अनार्जित रकमेच्या प्रदानाची आवश्यकता असते. या आवश्यकतेमुळे, अशी जमीन हस्तांतरित करताना किंवा ती विकसित करताना, भोगवटादारास किंवा अनुदानग्राहीस सक्षम महसूल प्राधिकाऱ्याची परवानगी घ्यावी लागते, आणि अशी परवानगी मिळविण्यामध्ये कोणताही उशीर झाला तर अशा जमिनीच्या हस्तांतरणास किंवा, यथास्थिती, विकासास विलंब होतो.

राज्याच्या आर्थिक विकासाच्या एकंदरीत संदर्भात “ उद्योग व्यवसायाच्या सुलभीकरणास ” चालना देणे आवश्यक आहे आणि त्या दृष्टिकोनातून, सहाय्यभूत कायदेशीर यंत्रणा निर्माण करणे आवश्यक वाटते, जी, नियमाद्वारे शासन विहित करील त्याप्रमाणे अशा भोगवटादार-वर्ग दोन किंवा शासकीय पट्टेदार यांच्या वर्गाला शासन नियमांद्वारे विहित करील असे अधिमूल्य भरून आणि विहित करण्यात येईल अशा कार्यपद्धतीचे अनुसरण करून आणि विहित करण्यात येतील अशा अटी व शर्तीना अधीन राहून, त्याद्वारे त्यांच्या जमिनी भोगवटादार-वर्ग एकच्या भूधारणेमध्ये रूपांतरित करण्याची परवानगी देईल. त्यामुळे अशा जमिनींच्या हस्तांतरणाची व विकासाची नंतरची प्रक्रिया ही, अशा प्रत्येक हस्तांतरणासाठी किंवा वापरातील बदलासाठी सक्षम महसूल प्राधिकाऱ्याची परवानगी मिळविण्याच्या अडथळ्याशिवाय, जलद व सुलभ बनेल.

म्हणून, महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ यात एक नवीन कलम २९अ समाविष्ट करण्याचे प्रस्तावित केले आहे, ज्यामुळे, शासनास वरील उद्दिष्टे साध्य करण्यासाठी समुचित कारवाई करणे शक्य होईल.

नागरी तसेच ग्रामीण क्षेत्रांतील विविध प्रकारच्या वापरकर्त्यांना शासकीय जमिनी दिल्या जातात किंवा भाडेपट्ट्याने दिल्या जातात त्यामुळे, भूधारणेच्या रूपांतरणासाठी शासकीय जमिनींच्या कोणत्या प्रवर्गाचा विचार केला जावा याबाबत तपशीलवार अभ्यास करण्यासाठी आणि त्याबाबतीत नंतर करावयाच्या नियमांचा जो मुलाधार ठरेल अशी तपशीलवार कार्यपद्धतीविषयक मार्गदर्शक तत्त्वे तयार करण्यासाठी, प्रधान सचिव (महसूल), महाराष्ट्र शासन यांच्या अध्यक्षतेखाली एक समिती घटित करण्याचे ठरविले आहे.

२. वरील उद्दिष्टे साध्य करणे हा, या विधेयकाचा हेतू आहे.

मुंबई,

दिनांक ३१ मार्च, २०१६.

एकनाथराव खडसे,

महसूल मंत्री.

वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे ज्ञापन

या विधेयकात वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे पुढील प्रस्ताव अंतर्भूत आहेत :—

खंड २.—महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता, १९६६ यामध्ये नवीन कलम २९अ समाविष्ट करणाऱ्या या खंडान्वये,—

(क) वर्ग-दोन च्या भोगवट्यावर किंवा पट्टेदारी हक्कावर शासनाने दिलेल्या जमिनीच्या विभिन्न प्रवर्गांसाठी सक्षम महसूल प्राधिकारी जे अशा जमिनीच्या प्रवर्गातील कोणत्याही जमिनीची भूधारणा वर्ग-एक च्या भूधारणेत रूपांतरित करू शकतील ;

(ख) वर्ग-एक च्या भोगवट्यात रूपांतरित होऊ शकतील अशा वर्ग-दोन च्या भोगवट्यावर किंवा पट्टेदारी हक्कावर शासनाने दिलेल्या जमिनीचे विभिन्न प्रवर्ग ; आणि

(ग) शासकीय जमिनीच्या विभिन्न प्रवर्गांसाठी, अशा प्रयोजनाकरिता भरावयाचे रूपांतरण अधिमूल्य व रूपांतरणासाठीच्या अटी व शर्ती आणि अनुसरावयाची कार्यपद्धती,

नियमांद्वारे विहित करण्याचे अधिकार राज्य शासनाकडे घेण्यात आले आहेत.

२. वैधानिक अधिकार सोपविण्यासंबंधीचे उपरोल्लिखित प्रस्ताव हे, सामान्य स्वरूपाचे आहेत.

विधान भवन :

मुंबई,

दिनांक : ४ एप्रिल २०१६.

डॉ. अनंत कळसे,

प्रधान सचिव,

महाराष्ट्र विधानसभा.